

Da Aftenposten hyllet det nye Europa

Aftenpostens nokså konsekvente avvisning av innlegg forfattet av tidligere NS-folk er blitt kalt Deutsche-Zeitung komplekset. Som dette blads lesere kjenner til foresto Aftenposten trykkingen av tyskernes avis hele okkupasjonstiden, så behovet for å dokumentere fast nasjonal holdning — i ettertid — har vært stort.

Mindre kjent er det at Aftenpostens jøssingredaktør Nesse og Øverland viste en så positiv holdning til den nye tid. Jeg nevner først lederen 27.7.40 med overskrift «Vår plass i det nye Europa.» Her stor det å lese: «På bestemte områder innen den kjemiske og metallurgiske

(Forts. side 6)

Skodvin - ensidig som alltid

Magne Skodvin:
*Krig og okkupasjon
1939-1945.*
Det Norske Samlaget.

Av Hans Olavsén

Ordet er som alle vet, negativt ladet, fordi det i alminnelighet brukes om folk som holder oppsikt med prøveløslatte lovover-tredere. Hva var realiteten i forholdet Quisling og Wegener/-Neumann? Jo, til stor ergrelse for Terboven greide Quisling å gjøre dem begge til talsmenn for Norges sak overfor sentrale tyske myndigheter. Isteden for å la seg dominere og lede av disse «tilsynsmenn», dominerte og ledet han dem.

Når navnet Magne Skodvin i årtier har virket som en rød klut på NS-folk, er det selvfølgelig fordi han alltid har vært advokat for den ene av okkupasjonstidens norske parter, og det er ingen akseptabel holdning hos en mann som ønsker å kalle seg historiker og vitenskapsmann.

Skodvins nyeste bok bekrefter bare NS-folks oppfatning av ham. «Krig og okkupasjon» prøver ikke engang i formen å være objektiv. Den er hele veien fylt av svært uvitenskapelige sleivspark mot NS-siden. Disse sleivsparkene har til hensikt å underbygge påstander som i beste fall er upresise, i verste fall direkte løgnaktige. La meg ta et par eksempler.

Skodvin kaller lederne av Einsatzstab, Wegener og Neumann, Quislings «tilsynsmenn».

Et annet sleiv: En av de mest effektive menn i Quislings regjering var landbruksministeren, Fretheim. Hans innsats ble høyt vurdert til og med av mange motstandere. Skodvin gir ham følgende sterkt nedvurderende karakteristikk: «Han hadde ei viss tilknytning til bondeyrket». En uvitende leser vil av dette få det inntrykket at Quisling brukte en meieriassistent eller noe slikt til å styre sin landbrukspoli-

tikk. I virkeligheten var Fretheim dyrlege, storbonde fra Land og mangeårig formann i Skogeierforbundet før krigen. At han i det hele tatt begir seg ut på slike formuleringer, viser hvor useriøs Skodvin i virkeligheten er.

I det hele nedvurderer Skodvin alle Nasjonal Samlings ledere. De var bare verdensfjerne amatører. Motstandsledernes klokskap var selvfølgelig over alle grenser stor, og til og med tyskerne blir tilkjent adskillig fornuft. Men NS? Bare undermålere alle sammen.

Ellers bruker Skodvin hele veien en gjennomført teknikk. Hvis det er viktige ting som alvorlig belaster Nygaardsvold-regjeringen eller motstandsfolk, så nevner han dem nok, men unnlater å fremheve betydningen av dem. I andre tilfeller der han regner med å kunne bygge opp sympati for motstandssiden, tøyer han derimot argumentene lenger enn langt. La meg igjen nevne noen eksempler.

Skodvin nevner tonnasjeavtalen av 1. november 1939 mellom Storbritannia og Norge, men unngår enhver hentydning til at dette var et alvorlig nøytralitetsbrudd fra Nygaardsvolds-regjeringens side.

Hans kommentar til «Altmark»-affæren, som ensidig

gikk ut over tyskerne, og som førte til Tysklands beslutning om å okkupere Norge, lyder slik: «I denne saka var det gjort feil frå alle sider». Tenk det, fru Blom! Heller ikke her et eneste ord om Nygaardsvold-regjeringens manglende vilje og evne til å gjøre hva som var nødvendig for å verge Norges nøytralitet. Men til Skodvins ros skal det likevel sies at han ikke legger skjul på noe ganske vesentlig: At konge og regjering lang tid på forhånd hadde bestemt seg. Skulle Norge med i krigen, måtte det bli på alliert side. Det er selvfølgelig forklaringen på deres svært unøytrale «nøytralitetspolitikk».

Et tredje eksempel: Skodvin kan selvfølgelig ikke unngå å nevne Hitlers oppnevning av Reichskommissar ultimo april 1940. Derimot nevner han overhodet ikke det viktige faktum at når vi fikk et Reichskommissariat, så skyldtes det det ytterst beklagelige faktum at uansvarlige norske krefter sammen med tyskere fikk felt Quislingregjeringen 15. april. Hitler ble som kjent rasende da han fikk høre at det okkuperte Norge ikke lenger hadde noen regjering, men bare et forvaltningsorgan (Administrasjonsrådet). Hvis Quisling-regjeringen hadde fått fortsette, ville vi etter all sannsynlighet ha unngått Terboven og alt hans vesen.

(Forts. side 6)

Tysk forbud mot terrorbombing og gasskrig

Hitlerordre i 1940

Av John Sand

Det er noe merkelig med de fleste engelske historikere. De underslår ikke fakta, heller ikke ting som er til fordel for Hitler. Nylig avdøde professor A.J.P. Taylor skriver i sin velkjente bok «Årsakene til den annen verdenskrig» s. 10: «For min egen del vil jeg til og med nedtegne kjennsgjerninger som talte til den britiske regjeringens fordel, hvis jeg fant noen. Det er ikke min feil at krisen i Østerrike vitterlig ble satt i gang av Schuschnigg og ikke av Hitler. Det er ikke min feil at den britiske regjering vitterlig gikk i spissen for oppdelingen av Tsjekkoslovakia, ikke Hitler.»

En annen britisk historiker, Mosley, forteller i sin bok «Slaget om Storbritannia» s. 91: «Hitler føyde til et forbehold (om bombekrigen) Uten at — og inntil — han gav personlig beskjed om det, måtte Luftwaffe under ingen omstendighet foreta «terrorbombing» av den engelske sivilbefolkning, ikke engang som gjengjeldelse for RAFs angrep mot Tyskland.

Bombing for å skape massepanikk må være det siste vi griper til, erklærte han. Han meddelte Göring at dette forbudet spesielt gjaldt London. Den britiske hovedstad skulle være forbudt område for Luftwaffes bombefly.» Mosley henviser til Hitlers krigsdirektiv nr. 17. Og ganske riktig. I Hitlers «Weisung» nr. 17 finner man forbudet nevnt i pkt. 5.

I sin bok «The World in Flames» forteller en annen seriøs engelsk historiker, Ricard Collier, at det lørdag 14.9.40 fant sted et møte i Berlin mellom Hitler og hans rådgivere. Luftwaffes generalstabsjef Hans Jeschonek, ba om å få utvide bombeområdene. Hitler gikk med på at kraftforsyninger og jernbanestasjoner kunne angripes, men Hitler opprettholdt forbudet mot å bombe boligområder. Det var først etter en rekke britiske bombetokter med angrep på sivile mål at Hitler tillot Luftwaffe å angripe Lon-

don. Men det kan opplyses at det under britiske luftangrep mot Hamburg omkom flere sivilpersoner enn under de angrep som Luftwaffe utførte mot England under hele verdenskrigen. Hvorfor satte britene inn bombing mot sivile mål i Tyskland? Jo, fordi Churchill ville provosere Hitler til å angripe London. Churchills tankegang var at Roosevelt neppe ville sitte stille å se på at London ble bombet sønder og sammen. For Churchill gjaldt det for enhver pris å trekke Amerika med i krigen. At tusener av hans landsmenn ble drept spilte mindre rolle.

Om ødeleggelsene som følge av britiske bombeangrep mot Tyskland forteller Konrad Adenauer i «Erindringer» s. 19: «50% av boligene i tyske storkbyer — mange steder opptil 80% — var totalt tilintetgjort, dertil kom alle de alvorlig skadede.»

Briten David Irving — kanskje vår tids fremste historiker — beretter i sitt store verk

(Forts. side 6)

Blendverk og falskspill

Nygaardsvolds scenario

Grimnes distanserer seg også fra Undersøkelserkommissjonen av 1945, som mente at det norske nei var en spontan reaksjon, utsprunget av en moralsk refleks (...)

Mot dette hevder Grimnes nå at regjeringens valg verken skyldtes mentalitet eller moral: det fulgte en plan, et scenario gitt på forhånd (...)

Den gikk kort og godt ut på at dersom Norge ble trukket inn i verdenskrigen, måtte det for enhver pris bli på britisk og ikke på tysk side (...)

Etter å ha fulgt Grimnes elegante behandling må leseren spørre: Hvorfor så ikke Undersøkelserkommissjonen dette? Den så jo ellers nesten alt. Jeg tror svaret beror på en enkel

psykologi. Regjeringens plan var ikke legitim nøytralitetspolitikk. Den var dobbelspill, og ble i denne egenskap utformet i hemmelige stortingsmøter. Men å innrømme dette, i 1945 som i 1940, var det samme som å si at Quisling og NS hadde rett. For det var NS' glansnummer under krigen, at regjeringen Nygaardsvolds nøytralitetspolitikk var blendverk og falskspill. Etter 1945 var det ikke mentalt mulig å støtte dette propagandanummeret, selv om det var i hvert fall delvis rett. Kommisjonen rasjonaliserte følgelig saken til en impulsiv og spontan akt.

Hans Fredrik Dahl i Dagbladet 24. februar 1987, i anmeldelse av Veien inn i krigen av Ole Kr. Grimnes.

FOLK og LAND

UAVHENGIG AVIS

Ansv. redaktør:
AAGE-H. BERG

Redaksjonssekretær:
HAKON WARENDORPH

Postadresse: Boks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1.
Kontortider: Enerhaugsplassen 4, Oslo;
Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 11—15.
Telefon: (02) 19 06 71 — (Telefonsvarer).
Redaktørene treffes etter avtale.

Abonnement: Pr. år kr. 130,- (i omslag kr. 150,-). Utlandet + kr. 10,-.
Giro: Post 5 16 45 04, Bank 6063.05.01248

Abonnement (10 nummer i året) løper til det oppsies skriftlig.
Annonser forskuddsbetales med kr. 2,- + m.v.a. pr. spaltem.m. Minstepris kr. 100,-.
Utgiver: A/S HISTORISK FORLAG.
ISBN 0802-9652

J'ACCUSE

Gang på gang, om og om igjen og fra de forskjelligste hold har angrep og sjikane flommet inn over oss. Etter at vi har gjendrevet beskyldningene ved hjelp av offisielle dokumenter, lovtekster og utsagn fra motstandere og objektive sakkyndige, ja, så bebreides vi for vårt forsvarsarbeide, vår «apologetiske» virksomhet. Det ventes antageligvis at vi uten motstand skal la oss drukne i all den søppel vi ikke har vært med på å produsere.

«Muskje er tiden inne til en utstrakt hånd, skrev vi for en tid siden. Det resulterte i et Antenne 10-program med en rabiat krigsveteran og en jødisk humanist. De angrep uten blussel fra første stund. Samordnet og effektivt uten bruk av logikk og fair play. Den jødiske humanist f.eks. vendte sitt sverd mot NS for å ramme de skyldige i hans folks ulykker. Hvem var det som svek disse menneskene? Det måtte da være alle dem som på det tidspunktet kjente til den skjebne som jødene ville møte. De som visste hva som var i gjære. Etter krigen lot det til at alle «gode» nordmenn hele tiden hadde vært orientert, og allikevel løftet ingen en finger for å redde disse ulykkelige.

I Danmark ble storparten av jødene reddet av landsmenn — i småbåter over bevoktet hav. Fra Norge med titusener av grensekilometere gjennom ødemark og skog og med en uendelighet av muligheter til å komme vekk (vi vet hvor mange tusen ikke-jøder som uten overdrevne problemer tok seg over grensen til Sverige) — fra Norge slapp nesten ingen ut. Med en god forbindelse til viterne i London, med en enda bedre linje til alle viterne her hjemme og med et heltemot og en smartness som overtraff det meste, kan det norske folk ikke krediteres flere enn et par jøders redning. Vi er i den anledning ikke mere fintfølende enn at vi minner om de to jødiske flyktninger som ble tatt av dage og ranet av hjemmefronten i Østfolds skoger noen mil fra den svenske grensen.

Jeg håper for de norske jøssingers skyld at de lyver når de beretter om sin viten om jødernes skjebne, og at de hykler når de hevder at det «burde NS-folk ha visst». For er det sannhet da er gjelden stor, taperheten liten og medfølelsen lik null.

«Og krigsveteranene! Et halvt hundre år etter at de utførte sine bragder og veletablerte nyter seirens frukter, er de fulle av hat mot mennesker som ikke løftet hånd mot dem. Det på tross av at det var de som brøt loven, det var de som utsatte landsmenn og medmennesker for livsfare, og det var de som med sin folkerettsstridige franktirervirksomhet og sine sabotasjeaksjoner provoserte frem en rekke av de mest tragiske hendelsene her hjemme under krigen.

De kan ikke fraskrive seg det ansvar de hadde ved å medvirke til det krysspress den norske befolkning i årene 1940—45 var underlagt. Selv om det ikke hadde noen betydning for krigens gang og utfall, førte det til død og dom for mange forsvarsløse. Nå klager veteranene til høyesterett (Aftenposten 18/2-91) for å få krigspensjon uten å ha deltatt i kamp, uten å ha sett inn i fiendens geværmunning — ikke engang sett dem. Du krigsveteran fra hin TV-kveld, var dine bragder så store at de unnskylder landsmenns tap av liv og helse? Berettiger det deg til å sette deg til doms over landsmenn som også (?) mente de gjorde sin plikt? Nå spør vi. Kanskje burde vi anklage?

Quislings nordiske tanke

INOs vårmøte var noe dårligere besøkt enn vanlig, antagelig fordi det oppgitte emne — «Hva betydde Sverige for Hjemmefronten? Hva betydde Sverige for NS?» — virket noe perifert. Professor Ole Kristian Grimnes brukte heldigvis minst tid på første del av emnet, for

Fra INOS vårmøte

her var han for det meste inne på ting som var velkjente for forsamlingen. I annen del kom han imidlertid mye inn på Quislings syn på Sverige og Norden i det hele tatt, og dette utløste en nyttig debatt om Quislings nord-

iske tanke kombinert med hans internasjonale legning og vid-syn. Med professoren til stede var det også naturlig å ta opp andre spørsmål vedrørende okkupasjonstiden.

Mitt inntrykk er at tilhørerne mente de fikk meget igjen for fremmøtet. R.

Vi underlige

Av Hakon Warendorph

En rekke tidligere NS-folk har mottatt en hyggelig henvendelse fra et par hovedfagsstudenter ved Bergen Universitet. Vi blir bedt om å peke ut og rangere fra en til ti, en rekke personer, jeg antar av «våre», fra administrasjonen under krigen, etter hvor stor betydning vi mener de hadde på sine felt under sin virksomhet. Vi gis anledning til å putte inn navn som ikke forekommer på de tilsendte lister. Et noe diffust vitenskapelig mål ble skissert.

I første omgang så det greit ut. Hvorfor ikke bidra til vitenskapens vekst og velstand — som eksperter? Så meldte tvilen seg. Er det noe lureri. Er det en ny måte å grille slaktet på? — I rass i forsikringer om det motsatte. Det er jo temmelig absurd at noen av oss, selv blant dem som satt sentralt, skulle ha mulighet til å legge en slik kabal. Men jeg rister av meg tvilen og

aksepterer at her er det seriøs forskning som bedrives.

Så slår det meg. En slik rundspørring ville vært utenkelig å foreta overfor «vanlige» folk. Den kan rettes til oss fordi vi pr. definisjon i beste fall er spesielle og underlige. Opprinnelig var vi ondskapene, men etter hvert er ondskapen og galskapen tonet ned. Alikevel har fargeleggingen vært så grundig og omfattende at vi fortsatt står for mange unge som underlige, de som er anderledes — som må forklares.

I forbindelse med nevnte forespørsel går man ut fra et engasjement hos NS-folk når det gjelder byråkratiet som må være helt usedvanlig. Idag vet man snaut navnet på undervisningsministeren, og byråsjefene, ekspedisjonssjefene, statssekretærene og de faglige konsulentene

er hinsides ethvert kjennskap for de aller fleste. Stort sett var vel ikke forholdene anderledes under krigen enten man nå var NS eller ikke. Vi kunne bare konstatere at jobbene ble gjort etter evne og forutsetninger til manges ergrelse — slik som nå.

Første gang jeg støtte på den - for meg - underlige innstilling fra forsker hold, var på et seminar på Hamar. Forskeren, førsteamanuensis Gudmund Moren holdt der et foredrag med bakgrunn i hans egen utredning om utbredelsen av NS i de enkelte kommuner i Hedmark og Oppland. For å forklare den forskjell det i så måte var i de ulike kommuner, hadde han foretatt en nitid undersøkelse av hvilke kriser og andre gjenvordigheter stedene hadde gjennomgått. Alle bedrøvelige ting var tatt med. Streiker, tvangsauksjoner, mange kommunister, få kommunis-

(Forts. side 6)

Hanna Kvanmo og NSUF

Jeg referer til «Balder's» innlegg i Folk og Land nr. 10/90.

For det første er jeg sjokkert og skuffet over at en av våre og attpå til anonymt, kan finne på å kritisere en så lite anonym person som Hanna Kvanmo — han eller hun burde i det minste skrevet under fullt navn.

Hennes minimalisering av sitt NSUF-medlemsskap vil jeg ikke komme inn på, men jeg var selv som fylkesjenteleder i Nordland under okkupasjonen leder av to landtjenesteleirer, den ene på Bertnes og den andre i Beiarn. Jeg mener å huske at langt de fleste kalte det arbeidstjeneste, da dette jo var et kjent begrep i Norge fra tidligere, så det at Hanna Kvanmo har kalt leiren ved det navnet, finner jeg ganske rimelig. Og det at «det ikke var de mest passive som deltok i disse leirene», er vel også bare en påstand. Jeg husker i alle fall opptil et par som kom fordi de fikk gratis ferie med reisen frem og tilbake til hjemstedet betalt.

Jeg har mange ganger irritert meg over alle dem som skriver

Av Ingebjørg Strømsnes

anonymt eller under pseudonym i Folk og Land, men denne kritikken fra «Balder» av Hanna Kvanmo synes jeg overgår alt.

Hilsen
Ingebjørg Strømsnes
(Tuppen Wiig)

Balder svarer:

Jeg korrigerer gjerne mine synspunkter når det blir påvist at de er feilaktige, men jeg kan ikke se at I.S. har gjort det. Det er nemlig ikke slik at Hanna Kvanmo uforvarende er kommet til å bruke ordet arbeidstjeneste istedenfor landtjeneste. Hun knytter med velberådd hu sin innsats til den offentlige, «voksne» arbeidstjenesten. Her er hva hun skriver: «Arbeidstjenesten for ungdom var blitt innført i Norge av Administrasjonsrådet sommeren 1940. Til å begynne med var den frivillig, men Quisling-regimet gjorde den

obligatorisk i 1941. Ungdom flest saboterte tjenesten så godt de kunne. men noen organisert motstand ble det ikke før i 1944. I 1943 meldte jeg meg altså frivillig.» Det gjorde hun, men altså til NSUFs landtjeneste, ikke til arbeidstjenesten.

Jeg kan ikke se at noe av det I.S. skriver, er egnet til å redusere min skuffelse over at Hanna Kvanmo minimaliserer sin innsats i NSUF. Jeg hadde håpet hun ville vært modig nok til å vedstå seg den. Ellers er jo grunnlaget for min kritikk nettopp at Hanna Kvanmo ikke er anonym.

Redaksjonen bemerker:

Selv om man er så heldig selv å kunne opptre under fullt navn i Folk og Land, bør man ikke fordømme de av våre folk som av tungtveiende grunner ikke kan gjøre det samme. Gjennom årene har skribenter under pseudonym skrevet et stort antall verdifulle artikler med viktige synspunkter for vår avis, og vi vil nødige være dem foruten.

Nasjonal Samling og jødespørsmålet

Den 8. april 1937 skrev Vidkun Quisling dette i Fritt Folk:

Disse folk som nå står utenfor bevegelsen arbeider forsåvidt deres politiske idéer angår, for en ytterliggående «nazisme» som vi ikke vil ha i vår bevegelse. — Vi vil ikke ha noen åndsfattig kopi av utlandet. Vår bevegelse bygger på norsk grunn.»

Det hadde adresse til medlemmer som meldte seg ut under den strid som da lammet og reduserte partiet. Denne strid dreiet seg om mere enn person- og organisasjonsspørsmål. Utbryterne lar seg gjennomgående karakterisere som sterkt påvirket av den tyske nasjonal-sosialisme med vekt på dennes rasefilosofi, herunder dens sterkt markerte antisemittisme. Det er Quislings og Nasjonal Samlings holdning til denne som i det følgende skal forsøkes belyst nærmere.

Samme Vidkun Quisling ble pr. 11. juni 1945 satt under tiltale for forhold som spenner fra landsforræderi til underslag. Vesentlige deler av tiltalebeslutningen gjelder «nazifisering» av det norske samfunn, og i forbindelse med lovgivning mot jøder og deportasjon av disse, også str. l. § 233 som rammer den som «forvolder annens død eller medvirker hertil.» Domstolen fulgte på dette punkt ikke fullt ut påtalemyndigheten, men avsa fellende dom etter § 239, gjeldende uaktsomt drap. Dette ble opprettholdt av Høyesterett, skjønt denne passus finnes i førstevoterendes votum og domsslutningen: «Domsgrunnene er kanskje også her noe snauere.» Kanskje også her!

Følger man dommernes oppfatning, er det en uendelig avstand mellom Quisling i 1937 og i okkupasjonsårene. Under lagmannsrettsforhandlingene sa Quisling om sitt forhold til jøder bl.a. dette:

«Jeg har i mitt liv hjulpet

flere jøder enn noen annen i Norge, det kan jeg trygt påstå. Jeg har i Russland brakt hjelp til ti-tusener av jøder uten noen forskjell. Disse tiltak mot jødene her i Norge er alle sammen skjedd på foranledning fra tysk side. . .»

Til det bemerket lagmann Solem, uten ellers å innvende noe mot utsagnet: «Men man kan forandre seg, herr Quisling.» Quislings svar lød: «Nei, man gjør ikke det. Man forandrer ikke sin karakter, og det har jeg bevist også.»

Det her berørte tema er et hovedspørsmål ved bedømmelsen av mennesket Vidkun Quisling. Det er bl.a. det de hadde i tankene som lanserte begrepet «gåten Vidkun Quisling». Det kan være at det her opptatte emne — jødernes skjebne og Quislings innstilling til dem — i noen grad kan kaste lys over spørsmålet om der i det hele tatt foreligger noen slik, eller om den mulige gåte skulle ligge annetsteds enn i Quisling.

Man kan ikke uten videre forutsette at hvert eneste NS-medlem på ethvert punkt delte Quislings oppfatning, — striden mellom nasjonalister og pangermanister, ypperlig behandlet i Øystein Sørensens «Hitler eller Quisling», er ett eksempel på det. Man må imidlertid kunne gå ut fra at det overveldende flertall i alt vesentlig delte hans synspunkter, og at hans innstilling til jødespørsmålet dermed også er representativ for partiets. Om dets holdning til «nazismen» hadde han, som anført, sagt sitt ord i 1937. (Tysk sensur inndro «Ragnarok's junihefte 1940, som gjengav det.) Under overskriften «Det rette navnet» hadde han i Fritt Folk 29. januar 1938 videre presisert at partiets ideologi skulle betegnes som «nasjonalisme». I dette ligger ikke nødvendigvis noen fiendskap mot andre nasjonaliteter enn ens egen, det er tvert

Av P. O. Storlid

imot innlysende at en rotfestet nasjonal innstilling, forstått som besinnelse på egne nasjonale verdier, også åpner for en forståelse for andres nasjonale ambisjoner som en internasjonalist ikke vil kunne ha. Aggressivitet eller fremmedhat er ingen nødvendig bestanddel i begrepet. Det minnes om at Quisling og Nasjonal Samling alt fra begynnelsen selv oppfattet seg, og av andre ble oppfattet, som nasjonalistiske.

Går man tilbake til det ideologiske grunnlag, fremstillet i «Russland og Vi» (1930), finner man i denne boken ingenting som kan betegnes som antisemittisme. De par sider som er viet under avsnittet «Jødespørsmålet» gir en strengt saklig fremstilling, hvor det uforholdsmessig tallrike jødiske innslag i den revolusjonære bevegelse nevnes. Dette er et udiskutabelt faktum. Det brukes imidlertid ikke til noe angrep på jødene som gruppe, tvert imot sies videre at «På den annen side er jødene i sin helhet sikkert det folk i Russland som har lidd mest under revolusjonen.» I forordet til den uendrede utgave 1941 nevnes riktignok en gang «jødedommens og bolsjevismens mørke krefter», og en gang «jødenes stigende innflytelse» (i England). Tidens politiske omgivelser tatt i betraktning er dette egentlig bemerkelsesverdige moderat.

Like lite som «Russland og Vi» kan tillegges noen antijødisk tendens finner man noen slik i retningslinjene for Nordisk Folkereising (1931) eller i Nasjonal Samlings program (1934). Ikke i noe av disse dokumenter er jøder eller jødedom i det hele tatt nevnt. Det betyr ikke at Quisling i førkrigstiden helt lot være å befatte seg med spørsmålet. I en artikkel i Fritt Folk 19. november 1938, «Skaff jødene en egen stat», finnes en blanding av sympati og kritisk innstilling overfor det jødiske folk: Jødespørsmålet begynner overalt å reise seg «i hele sitt omfang og i hele sin tragedie. . . Antisemittismen vokser med rivende fart over hele verden. . .», på den annen side er den jødiske nasjonalisme «i høyere grad enn noen annen «rasisme» og religiøs fanatisme. . . Med en naturlovs nødvendighet kommer den før eller senere i dødelig konflikt med de andre folks nasjonale selvhevdning og selvoppholdelse.» Dette siste er en oppfatning som ikke uten videre kvalifiserer for betegnelsen antisemitt, — i så fall ville denne være karakteristisk for langt større deler av opinionen på den

aktuelle tid enn den som gav seg uttrykk gjennom Nasjonal Samling. Langt krassere uttrykk brukte før dette f.eks. den tyske politiker Walter Rathenau, som selv var jøde. Quislings konklusjon er at jødene må skaffes «en egen jødisk nasjonalstat». Dette er i tråd med zionistenes program, selv om han ikke ser det gjennomførbart å etablere denne jødiske stat i Palestina. Hans behandling av problemet kan like lite tilordnes et antisemittisk standpunkt som et zionistisk: Det riktige er formodentlig å se det som et forsøk på beskrivelse og løsning av et for begge parter voksende og stadig mere dramatisk problem i mange land.

Partisplittelsen hadde mere enn en årsak, men fremtredende blant disse er som sagt striden mellom den norsk-nasjonale og også religiøst betonedde tendens, og den tysk-nasjonalistiske pregede. Før så langt kom at eksponentene for denne trakk seg ut eller ble ekskludert, hadde faktisk også enkelte fremtredende representanter for den nasjonale og religiøse fløy — Quislings egen — forlatt partiet fordi de ikke kunne gå i bås med de tyskorienterte.

Talerør for den nasjonalsosia-

listiske fløy var og ble værende Hans S. Jacobsens tidsskrift «Ragnarok». (Hedersmannen Jacobsen var ingen antisemitt av den vulgære type. Det var han som i egenskap av fylkesmann i Østfold under okkupasjonen egenhendig rev ned hetsplakater mot jødene.) Etter bruddet stilte «Ragnarok»-kretsen seg fullstendig avvisende til Quisling. Etter at landet ble okkupert, gjenopptok imidlertid Jacobsen og andre fremtredende medlemmer av kretsen sitt NS-medlemskap. Med dette kompliseres naturligvis situasjonen, og et forsøk på rekonstruksjon og bedømmelse i ettertid. Henvist til okkupantens betingede velvilje som Quisling og Nasjonal Samling var, ble det selvfølgelig umulig åpent å gå imot ytringer på linje med et av kjernepunktene i dennes ideologi. Antijødisk propaganda fra kretser i og utenfor NS kunne regne med okkupantens velvilje og støtte. Der forekom da også mye av denslags, tillike med individuelle sjikaner mot jøder, men riktignok ingenting som tåler sammenligning med overgrep, mord og regelrette pogromer i de fleste okkuperte land, iverksatt av lokale jødeha-

(Forts. side 6)

Samtidshistorikerne

Undertegnede hadde 13/11-90 et innlegg i Aftenposten omkring den jødiske tragedie i 1942. Enkelte synes å ville sette i tvil min troverdighet fordi

«Bernadottes hvite busser aldri var i Buchenwald». Selv var jeg heller aldri i Buchenwald — heldigvis. Mine opplysninger har jeg delvis fra Hans Cappelen. Han var tilstede våren 1945, og jeg kjente ham som en meget etterrettelig person. Som NN-fange oppholdt han seg de siste uker før frigivelsen i noe han betegner som «likfabrikken» Dora, fire kilometer fra hovedleiren i Buchenwald. I sin bok «Vi ga oss ikke» (Nasjonalforlaget 1945), forteller han om hvordan han i «likfabrikken» opplevde «de fine, hvite svenske bussene». Leseren oppfatter at de overlevende skandinaver ble fraktet med bussene til stasjonsområdet for videre transport med jernbane til samlestasjonen, Neuengamme.

En annen av mine kilder er Adresseavisen for 9. desember 1978. I et intervju med Hans Melien beretter Julius Paltiel om hvorledes han og hans fire jødiske overlevende kamerater ble nektet adgang til de hvite bussene. «Vi ble rett og slett av-

vist fordi vi var jøder,» forteller han til intervjueren.

Om jeg ikke var tilstede under den gemene hendelsen i Buchenwald våren 1945, var jeg i høy grad tilstede under fortløpinger høsten 1942 vedrørende hjelp til å få berget seks jødiske medborgere med Hjemmefrontens transportruter over til Sverige. Ennå hamrer de «mektige» lederes avslag i mitt hode: «Sett dem på gata og la tyskerne overta! Det er ordre!» Den jødiske mor og hennes tre barn ble mirakuløst berget til tross for alle vanskeligheter som ble lagt i veien. Julen 1942 kunne hun tilbringe i Sverige. Omtrent samtidig ble hun enke. Hennes mann og mannens yngre bror ble myrdet i Auschwitz.

Undertegnede bebreider ikke dem som har tungt for å fatte sannhetsgehalten i historien ovenfor. Særlig må det være sårt for «fotfolket» som risikerte liv og helse i flyktningstrafikken. De gjorde et glimrende arbeid! Men jeg bebreider de samtidshistorikere som synes å være særlig opptatt av å sope skampletter fra okkupasjonstiden under teppet.

Kjell Staal Eggen, Porsgrunn, i Aftenposten 27/12-90.

Det originale hjørnet

– Et perspektiv

Slik må det være!

Vi taler, skriver, skaper.

Vår eksistens er ikke sporløs, våre handlinger ikke uten kraft.

Inn i fremtiden går sporene

foran oss – etter oss.

Også våre tanker er universell energi

– uutslettelig.

Slik er vårt evige liv.

HaWa

Paroler høsten 1940

En replikk

Av Biskop Eivind Berggrav

Den som høsten 1940 ville si til sine folk at det var forræderi å melde seg inn i NS ble av det samme NS avskåret fra å si det offentlig eller endog si det høyt. Det var vår fortvilede oppgave å få gitt beskjed, men det kunne bare la seg gjøre underhånden og i lukkede tillitsmannsmøter (under risiko for angiveri). Ellers måtte vi bruke kodeord eller ord med dobbelt bunn.

Derimot kunne og måtte vi uttale offisielt og tydelig at ingen behøvde å la seg tvinge. Nettopp i oktober-november 1940 satte NS med økende voldsomhet inn bølge på bølge av trussler og tvang. Våre folk skulle jages inn i partiet. Overfor dette gjaldt det å vinne fram med den erkjennelse at hver enkelt stod fritt. Ingen tjenestemann måtte få lov å falle tilbake på den betraktning at der ikke fantes noen vei for tvangssituasjonen. Vi måtte lamme NS-propagandaen på

dens i øyeblikket viktigste punkt. Dette var det Dommer- og Sakførerforeningene gjorde i sine sirkulærer, hvor de brukte ordet «frivillig», og som i mitt rundskriv av 23/10 1940 er uttrykt ved de ord at *enhver må følge sin overbevisning*. Det var den alvorlige og orienterte overbevisnings rett som ble hevdet overfor tvangssituasjonen, overbevisning contra NS-trussler. Parolen var klar og ble også klart oppfattet. Den inneholdt på samme tid faresignal og anvisning på utvei.

Da går det ikke an i dag å *forfalske* denne kampanje ved å late som om den betydde at hver mann ble stillet fritt og at det altså ikke kunne være så farlig hva de gjorde. Akkurat det omvante er sannheten. Parolen var

— omsatt til språket i dag —: Til landsforræderi må ingen la seg tvinge. Han får likevel sitt fulle ansvar.

En annen ting er at vi alle gjorde hva vi kunne for å få de vill-ledte til snarest å melde seg ut. Det ble jubel når vi hørte at noen gjorde det. Det var nettopp de dager det ble klarhet i saken — det var landsforræderi. Til dem som av dyp overbevisning virkelig gikk ut, kan vi ikke i dag komme og si: Den utmeldelsen anerkjenner vi ikke lenger som en frigjørende handling. Vi ville gjøre oss skyldig i å ha bedradd dem. Den kongelige norske regjering har utvetydig erkjent at utmeldelse skulle ha frigjørende virkning — forutsatt selvfølgelig at der bare var tale om medlemskap og ikke om NS-virksomhet. Det vi har å holde oss til så måte er ordene i den provisoriske anordning av

(Forts. side 6)

Paroler høsten 1940

Svar til Biskop Berggrav fra høyesterettsadvokat Gerh. Holm.

De opplysninger biskop Berggrav gir i Mgbl. for 31/7 om Nasjonal Samlings voldsomme agitasjon høsten 1940 for å presse medlemmer inn i partiet er meget interessante, men biskopen forutsetter åpenbart at samtlige prester, dommere og sakførere utover landet var fullt orientert herom og derfor måtte forstå, at en parole hvoretter disse ble stillet «fullstendig fritt» eller bare «måtte følge sin overbevisning» skulle leses med følgende tillegg: «Men gjør du det, så er du *landsforræder*».

Denne forutsetning svikter fullstendig. Bare de få som stod i forreste kamplinje var orientert om dette press eller om hvor meget man fikk lov til å si til sine medlemmer. Og det er litt for meget forlangt at f.eks. en prest eller sakfører ute på landsbygden, som stod helt utenfor kampen, av en slik parole skulle

kunne lese seg til at det var *landsforræderi* å gå inn i partiet.

Jeg synes derfor det er å gå et godt stykke for langt når biskopen uttaler at det å ta parolen på ordet er å «forfalske denne kampanje».

Det er heller ikke riktig å gå ut fra at den provisoriske anordning fra London av 22/1 1942 var kjent av enhver. Dengang var vi jo også berøvet våre radioapparater.

Jeg kan forøvrig ikke la være å tilføye at den kategoriske dom biskopen feller over samtlige NS-medlemmer som landsforrædere ikke har kunnet unngå å virke forstemmende. Det pleier jo ellers å være Kirken som advarer mot dømmesyke og fari-seerisme og tar ordet for forsoning og overbærenhet.

(Fra Morgenbladet nr. 67 i 1945 eller 1946.)

Den som er ren, han kaste den første sten

Av Fredrik Skaubo

Det kunne være meget å si om Berggravs «replikk», bl.a. at den er meget ordrik. En prest av Berggravs format er vant til å la munnen løpe. Det var han betalt for, og han trenger ingen tilgivelse for det. Da er det verre at han svek sin gud og sitt kall og kastet den første sten. Med sin bok, Folkedommen over NS og siden innlegg i aviser som det ovenstående, og ellers i skrift og tale ga han uttrykk for at bare dømmingssteder og passe skjebner for NS-folk. Slikt er ikke pent av en prest, særlig hvis han har så mange fete svin på skogen som denne prelaten hadde. Di-

rette ynkelig blir det på bakgrunn av hans aktiviteter under krigshandlingene og hans intriger siden. Edder (bis)koppen satt trygt i utkanten av sitt nett i fem «lange tunge» og samlet gift og forberedte sitt come back. Vel vitende om at angrep er det beste forsvar gikk han allerede i maidagene til verket. «Folkedommen over NS» lå klar i torpedorøret. Klar, fyr!

Skulle noen ikke være klar over hva denne edderfylte torpedo måtte dekke over av manipulasjoner, så henviser vi til f.eks. Fjørtoft, Stornes og en rekke andre forfattere og historikere.

Hvorfor tar vi så inn i vår avis denn 45 år gamle velsmurte pastorale replikk. Jo, det er for å vise de yngre lesere hva som kunne serveres og av hvem, og hvordan det norske folket ble manipulert.

Først karakteriseres en rekke handlinger som unasjonale. (I 1945 var nasjonal et honnørord). En vesentlig del av det norske folk hadde imidlertid samarbeidet ganske velsmurt med Die Wehrmacht under krigen uten å ha NS-tilhørighet.

Derfor pkt. 2. Almuen får instruks om hvordan slike forhold skal kamufleres eller gis motsatt fortegn. Men disse kurs i «inter-

essebetonte erindringforskyvninger» kunne medføre at man tapte syndebykkene av syne.

Derfor pkt. 3. Bukkene ble utpekt og deres synd ble definert. Det ble knesatt hvem som burde ha forstått hva — når.

Resultat. (Nesten) Alle hjertefrydet seg, som det heter i Tornerosesangen. Hun hadde riktignok sovet i et sekel og kunne ikke lastes om hun var dårlig orientert. Men hva med dem som ikke hadde sovet, men som f.eks. biskop Berggrav, hadde vært lys våkne? Den urene fornekta sitt kall og sin Herre:

Han kastet den første sten!

Høyesterettsadvokat Holms innlegg fra 1945 er et lysglimt for «blendingsgardinene» gikk ned.

INO-kontingenten

Vi oppfordret i nr. 2 til innbetaling av INO-kontingent. **Feilaktig** ble kontingenten oppgitt til kr. 150,- pr. år. **Riktig beløp er kr. 200,-.**

INO vil være takknemlig om de som har betalt for lite ettersender resten. Det er sterkt behov for penger.

MÅNEDENS PERNILLE:

En omvurdering av alle verdier — er det ikke en eller annen filosof som har formet dette uttrykket? Det er i alle fall ikke jeg, men det falt meg i tankene fornylig, da NRK's utmerkede moskvakorrespondent gjenga en uttalelse av Boris Jeltsin. Denne hadde sagt at hans motstander, Gorbatsjov, nå var iferd med å gripe til nazistiske metoder.

Her må jeg innskytte at jeg ikke mistenker Steinfeld for sitatfuske eller manglende kunnskaper i det russiske språk.

For noen dager siden ble det i morgennyhetene i radio fortalt i forbindelse med tumultene i Jugoslavia at den demonstrerende opposisjon anklaget regjeringen

for å benytte fascistiske metoder.

Jeg vet ikke om jeg skal gråte eller le. Har da kommunismen på et eller annen vis blitt en helig ku også for dem som angriper den innenfra? Eller er det slik at de ikke tør nevne djevelen ved navn, og finner omskrivninger?

Det er da kommunismen og intet annet de kjemper mot.

Når Saddam Hussein skal karakteriseres, er det jo Hitler man griper til, ikke for eksempel Stalin, som burde være en langt mer adekvat sammenligning.

Jeg har tenkt mye over saken, men våger ikke påstå at jeg har

funnet løsningen. Jeg spiller derfor ballen over til leserne, og her følger noen av mine tanker:

Under siste verdenskrig ble verdenskommunismen de vestlige demokratiers allierte mot nasjonalsosialismen og fascismen. Stalin ble ikke lenger den personifiserte Satan, men derimot «Good Old Joe.»

Derefter satt representanter for samme person som medanklagere og meddommere i Nürnberg og dømt lederne for den tapende part til døden. Her forsøkte disse Moskvarepresentantene, riktignok forgyves, også å få skjvet ansvaret for Katynmassakrene over på tyskerne - nazistene.

Så fulgte den kalde krigen, men minnet om den østlige alliertes enorme betydning under nedkjempelsen av nazismen fulgte samtidig med inn i denne. Riktignok falt det mange hårde ord om Moskva og politikken derfra, men så vidt jeg kan forstå ingen om styremåten og styresett innenlands

Det var tabu. Hele tiden var det nazismen som representerte det onde.

Bresjnev døde og Glasnost fulgte, og hvem ville vestfra besudle Glasnost med hentydningene, til de redslar som hadde vært? Riktignok trakk Gorbatsjov frem en del av de uendelige grusomheter som var begått i

fortiden, men selv meldinger fra Moskva med antagelser om at 30 millioner sovjetborgere eller mer var blitt tatt av dage i Stalin-tiden, førte ikke til bruk av de store avisoverskriftene vestpå. I stedet fulgte det nye filmer om nazigrusomheter. Den siste serien om slike — Krigen's Vinder — ble avsluttet i norsk fjernsyn for ikke mange ukene siden.

Men når Vesten uavlatelig trekker frem nazi-eksesser, hvorfor skulle ikke da også f.eks. Jeltsin og mennesker i det tvilsomme paradiset som Tito skapte, tilegne seg et vestlig uttrykk som nazistiske metoder?

Jeg håper på kommentarer til noe som for meg er et tankekors.

Strøtanker

Arbeidets dag

Når dette nummer kommer ut til abonnentene, er det ikke lenge igjen til 1. mai, og vi må igjen — særlig i radio og TV — forberede oss på å bli overøst med beretninger om visse partiers fortrefelighet.

Også Nasjonal Samling feiret 1. mai, dog ikke som *partiets*, men som *arbeidets dag*. Det er jo det dagen bør være. Den bør minne oss om at arbeidet er selve grunnlaget for vår eksistens, og om at all ærlig, byggende virksomhet fortjener sin rettfærdige lønn. Så langt er vi begeistrede tilhengere av dagen.

Derimot er vi ikke for at en dag som monopoliseres av visse partier, skal være offentlig fridag. Derfor er vårt krav at enten må dagen legges om og gis et annet og bedre innhold, eller så må dagen være som en hvilken som helst annen . . .

Parlamentarisme . . .

(Forts. fra s. 2)

var ennå ikke moden for en slik omlegging av det politiske liv.

I president Vaclav Havels nyttårstale, 89/90, uttrykket han sitt politiske program slik:

«La oss lære oss selv og andre at politikk burde være et uttrykk for trangten til å bidra til samfunnets lykke, og ikke til å lure eller voldta det. La oss lære oss selv og andre at politikk ikke behøver bare å være det muligste kunst, særlig der man med dette mener spekulasjonenes, kalkulasjonenes, intrigenes, hemmelige avtaler og den pragmatiske manøvreringens kunst, men at den også kan være det umuligste kunst, nemlig kunsten å forbedre seg selv og verden.»

Tysk forbud mot . . .

(Forts. fra s. 1)

«Die Tragödie der deutschen Luftwaffe» s. 281 at det den 27. januar 1943 ble skutt ned et Stirling bombefly over Tyskland. I flyet ble det funnet anvisning (veiledning) for bruk av giftgass. Ifølge Irving tilsto et av besetningsmedlemmene at England hadde en egen flyavdeling som var planlagt for gasskrig. Da saken ble forelagt Hitler, beordret han generaloberst Milch til å planlegge gjengjeldelse dersom Storbritania satte sin plan ut i livet. «Men beslutningen om vi skal overgå til gasskrig eller ikke vil vi overlate til vår fiende» ble det uttalt av den tyske ledelse. Irving opplyser at tyskerne

hadde utviklet en nervegass som var de alliertes langt overlegen. Kanskje var britisk etterretningstjeneste kjent med dette, og at det var grunnen til at vi slapp gassangrep under den annen verdenskrig.

Paroler høsten 1940 . . .

(Forts. fra s. 5)

22. januar 1942: «Den som fastholder medlemskap . . .» (altså til forskjell fra den som bryter det) skal straffes. Det går ikke an å oppheve dette lovord som om det ikke hadde eksistert. Ordet stod ved makt i nesten 3 år som eneste forordning i denne sak. Om man mener juridisk å kunne oppheve det, så kan man likevel ikke oppheve det moralsk. Det var parole helt til iallfall 1942: Den som melder seg kraftig ut mens det er tid, for ham skal der være muligheter. Denne parole — markert i selve anordningen — var et direkte ledd i kampen mot NS et ledd i svekkelsen av partiets makt.

De som fastholder derimot, de som ble stående tross av alt som måtte være blitt klart endog for de mest «passive», må til gjengjeld ta de fulle konsekvenser. Det kan ikke nytte her å vise til at de ikke har gjort annet enn å være medlemmer. Dette gjør ingen forskjell i selve grunnforholdet: at de har stillet seg solidarisk og har fortsatt å gå i lag med «partiet» som voldtok folket i ly av fiendens bajonetter. Skal sånt kunne gå for seg uten rettslige følger, da ville det også en annen gang la seg gjøre gratis å stå som moralsk støtte-medlem i et landssvikparti. Her må linjen trekkes klart opp.

(Fra Morgenbladet nr. 65, 1945 eller 1946)

Da Aftenposten . . .

(Forts. fra s. 1)

industri skulle vi gjennom vår vannkraft ha særlig forutsetninger for å sikre oss en plass i det nye Europa som nå bygges opp.»

I lederen torsdag morgen 11.7.40 gir Aftenposten sin fulle tilslutning til Presidentskapets henvendelse til Kong Haakon om å abdisere. Avisen skriver bl.a.: «Situasjonens alvor fremtrer med overveldende klarhet av presidentskapets henvendelse til Kongen. Presidentskapets enkelte medlemmer er ikke mindre nasjonalsinnede enn vi andre, og de føler like sterkt som noen i dette land smerten ved å bryte med tradisjoner som gjennom århundrer er bygget opp i norske hjerter og sinn. Når de allikevel har rettet sin henvendelse til Kongen, så er det skjedd fordi de etter å ha overveiet og prøvet alle utveier, er blitt stående ved at der for folkets frem-

tids skyld må handles. Andre har spilt de tidligere chanser. Det er presidentskapets tunge plikt nu å nytte den siste mulighet til å trygge folkets livsinteresser.»

Lederen slutter slik: «Denne sak angår enhver av oss, og vi bør alle sammen ta stilling til den på personlig grunnlag, som om vi ene og alene hadde avgjørelsen og eneansvaret. Gjør vi det, kan bare resultatet bli ett: samling om de menn som skal og må ta det tunge løft for å sikre det norske folks husbondsrett i landet.»

I samme leder heter det også: «Vårt militære nederlag var fullbyrdet ved første anledning» (Åndalsnes.)

Et spørsmål melder seg: Var heller ikke Aftenposten klar over «fortsettelseskrigen?»

John Sand

Vi underlige . . .

(Forts. fra s. 3)

ter, depresjon og dårlige avlinger. Jo verre forhold desto flere NS-folk. NS ble forsket på omtrent som TBC i Troms eller AIDS i Kenya.

Jeg forsto forskeren slik at det ikke var helt enkelt å finne sammenhengen bestandig slik den burde ha vært. Tesen om at det måtte være noe spesielt galt med steder hvor de «underlige» og misfornøyde mobiliserte i NS, fikk sprekker. Den enkle grunn — som ville vært selvsagt vis å vis andre partier — at de forskjellige steder gjennom de ulike ledere og tillitsmenn og — kvinners personlige egenskaper måtte få en høyst uensartet utvikling, var ikke levret stor interesse. Jeg poengterer at Moren var oppsatt på å gi et uheldet bilde og fulgte de vitenskapelige regler for integritet og objektivitet. Bare en hake var det. Den massive og ensidige påvirkning som forskere uanende i alle år har vært utsatt for, har satt spor. På annet sted i dette nummer er landssvikprofessor Skodvins virksomhet på området omtalt i forbindelse med en kritikk av hans siste bok. Hans posisjon er vaklende. Vi vet jo at mange — både leg og lærd — ønsker å vite, og vi tror at mange også vil forstå etter hvert.

Jeg mener at NS-folk har vist at de ikke er «underlige». Man behøver ikke å lete etter dårlige motiver og merkelige oppfatninger for å «forklare» NS og slett ikke lete etter psykoter. Skepsis til det «vedtatte», sterk rettferdighetssans og nasjonalt sinnelag — også i en tid da dette var belastende — var kanskje fellestrekk. Egenskaper som i likhet med alle andre kan føre både til ondt og godt. Når det gjelder historisk forståelse og virkelighetsoppfatning skulle heller ikke den være dårligere enn

hos folk flest. En IQ-undersøkelse av NS-fangene på Ilebu (nå Ila Sikringsanstalt) viste tvert imot resultater over gjennomsnittet på tross av at de ble undersøkt under ugunstige forhold. (Undersøkelsen ble aldri offentliggjort i Norge!) Heller ikke det betyr at man er på rett vei bestandig, men noe kriterium på det underlige er det vel ikke.

Vi tok for eksempel feil om krigsutfallet og ble straffet hardt for det. Selvfølgelig syntes vi det var urettferdig. Det skulle vel heller ikke gjøre oss så underlige. Vi hadde jo på en måte vært garderingen i en tipping som kunne endt i ren elendighet uten 1, X og 2 på kupongen. Norge som samfunn fungerte uten store kriser i matforsyning, helsesituasjon, kommunikasjoner og undervisning og det sivile rettsapparat ble ivaretatt. På tross av politisk uenighet, på tross av 1/2 million tyske soldater, på tross av Terbovens forsøk på å gjøre Norge til lydrike og på tross av påbud og forbud som krig og okkupasjon medførte, så trakk vi sammen — uansett politisk oppfatning. Bare et meget lite mindretall i Norge bidro til å skape unødvendig sorg og ulykke ved provokasjoner og sabotasje. Underligere var vi ikke — uansett farge. Det bør de eldre huske — det bør de unge få vite.

Skodvin - ensidig . . .

(Forts. fra s. 1)

Men en slik mulighet nevner selvfølgelig ikke Skodvin.

På side 180 skriver M.S. bl.a.: «Då han tala på Akershus ved statsaktsremonien (1. februar 1942. Red.s anm.), brukte han (Terboven) en stor del av tida til å angripa biskop Berggrav, i staden for å ytra seg historisk om den dagen som — etter Quislings mening — var større enn 7. juni og større enn 17. mai.» Skodvin er fullt vitende om at denne talen var sterkt medvirkende til å utløse konflikten med kirken og at Quisling var rasende av den grunn. Like fullt får han seg på de følgende sider til å hevde at kirkestriden utelukkende var Nasjonal Samlings og ikke tyskernes verk. På side 194 erklærer han kategorisk: «Ein skarp konflikt med kyrkja var direkte i strid med tyske riksinteresser.» Hvorfor talte da Terboven slik han gjorde 1. februar? Svaret vet Skodvin utmerket godt, men nevner det ikke: Terboven var av hensyn til sin egen maktstilling metodisk ute etter å skaffe Quisling og NS vanskeligheter, og slik også i denne saken.

Jeg kunne fortsette i det uendelige med å påpeke feil, unøyaktigheter og forvrengninger i Skodvins fremstillinger, men vil

nøye meg med til slutt å fremheve den alvorligste mangel ved Skodvins historiske forfatterkap. Mens han i det vide og det brede legger ut om motstandsledernes og delvis også tyskerne meninger og motiver, gjør han ikke det ringeste forsøk på å få frem hvilke tanker og mål som drev Quisling og NS. Han innrømmer riktignok at NS-folk kan ha handlet av idealisme, men sier så: «Ein kan ikkje tala om idealisme utan å spørja: kva var idéen?» At han etter 40—50 års forskning ikke kan svare på det, forteller oss hvorfor Skodvin aldri vil oppnå rang som seriøs og objektiv okkupasjonshistoriker.

NS og jødespørsmålet . . .

(Forts. fra s. 4)

tere. Det innskrenker seg stort sett til antijødiske ytringer i tale og skrift, som ofte gjerne kan betegnes som heller ubegavede etterligninger av også temmelig åndløse originaler. Det er et iøynefallende trekk at det meste av slikt skriver seg fra folk på lavere nivåer i parti og stat, uten at dette på noe vis er ment som noen generell karakteristik av disse. Når jøder og jødedom nevnes av Quisling og hans nærmeste krets i ledelsen, tar det seg ofte ut som enslags retorisk dandering betinget av hensynet til de tyske makthavere. Klare unntagelser finnes, som f.eks. i en tale av Quisling i desember 1942, — men da var jødene allerede arrestert og deportert fra Norge, og denne eller andre ytringer var helt uten betydning for deres videre skjebne. Det generelle inntrykk av adskillig gjennomgått stoff er at det meste som sies om jøder og jødedom, mere enn uttrykk for noen tåpfast overbevisning, er ren jøderisk staffasje. Et moment å ta i betraktning her er nødvendigheten av å skaffe seg troverdighet på tysk side. En nærmere undersøkelse av denne mulige sammenheng måtte være av interesse. Eneste unntagelse av noe format synes å være justisminister Riisnæs. I hans pangermanisme er elementer og resonnerer som klart legitimerer antisemittismen som en integrert, og intellektuelt bearbeidet, bestanddel i hans verdensbilde. Han er i så henseende ikke typisk for Nasjonal Samling.

Det er både i anklagen mot Quisling og i senere litteratur gjort adskillig vesen av hans tale om jødespørsmålet i Frankfurt a.M. 28. mars 1941. I den krever han «en internasjonal, i dette tilfelle mellomfolkelig europeisk jødelovgivning.» I dette er han helt på linje med offisiell tysk politikk, og hans senere gjeninnføring av Grunnlovens jødeparagraf — det er nettopp en gjeninnføring det dreier seg om — er

forsåvidt en logisk konsekvens. Her er Quisling altså på linje med Eidsvoll-mennene. Frankfurt-talen har som premiss at jødene er uønsket i Europa, og må ut av vår verdensdel. Men som regel mangler i gjengivelsene fortsettelsen. Den lyder slik:

«Og da jødespørsmålet ikke kan løses ved ganske enkelt å utrydde jødene eller å sterilisere dem, så må for det annet deres parasitt-tilværelse hindres ved at de som jordens andre folk får sitt eget land... for således om mulig å bringe den evige jøde og hans splittede sjel til ro.»

Her tas altså uttrykkelig avstand fra en mulig tanke om å utrydde jødene, og avsluttes med et krav som så ekstreme motsetninger som tyske nasjonalsosialister og jødiske zionister kunne enes om. (Og en tid faktisk også samarbeidet om, i

et «glemt» kapitel av førkrigs-historien.)

Hva angår de praktiske tiltak mot jødene i Norge står det fast at disse med en eneste unntagelse er dekretert fra sentralt tysk hold. Det første av dem — inndragning av jøders radio-apparater — skjer forøvrig i Administrasjonsrådets tid, uten at noen senere har beskyldt dette for jødefiendtlighet. Unntagelsen er arrestasjonene av mannlige jøder i Østlandsområdet i kjølvannet av politidrapet på Halden-toget i oktober 1942, hvor riktignok ikke bare jøder var implisert.

Arrestasjonen og deportasjonen av omtrent alle landets jøder var her som ellers beordret fra sentralt tysk hold. Quisling var hverken rådspurt eller forhåndsinformert, og han og hans regjering kunne ikke ha endret eller hindret aksjonen mere enn

f.eks. kong Christian og den danske regjering kunne gjort i Danmark. Quisling hadde kort sagt ingen befattning med saken, og av hans regjering kan ingen annen enn politi- og antagelig justisministeren ha hatt forhåndskjennskap til den, via det almindelige samarbeid mellom norsk og tysk politi som ble instituert i Administrasjonsrådets tid. At det dreier seg om et rent tysk initiativ ligger utenfor all tvil. Unntatt fra aksjonen ble faktisk en mindre gruppe jøder som befant seg i Statspolitiet varetekt i Berg fangeleir, og som fremdeles var der ved okkupasjonens opphør. Det ble altså heller ikke tatt noe initiativ for å få deportert disse, som på en eller annen måte må ha unngått tyske myndigheters oppmerksomhet.

Med Quislings lov om inndragning av jødiske formuer har det en helt annen sammenheng enn visstnok almindeligvis trodd. Såvidt vites er den eneste i hele det okkuperte Europa. Det vanlige var, etter dekret fra Berlin, at jødisk eiendom ble ansett hjemfallen til Det Tyske Rike, beslaglagt og ført ut av vedkommende land, eller i dette solgt til fordel for den nye «eier». Slik skulle det etter forutsetningen gås frem også her. Det fikk Quislings regjering hindret. Ur og smykker måtte overlates til tyske myndigheter, men de fant seg i at Quisling ved sin lov inndro «til fordel for den norske stat» all annen jødisk formue. Disse verdier kom under forvaltning av «Likvidasjonsstyret» som via auksjon realiserte det meste, mens endel særlig verdifulle gjenstander ble lagret i Chr. Bank & Kreditkasses hvelv. Disse og de ved auksjon innkomne midler ble imidlertid slett ikke «beslaglagt» av den norske stat, som det overfor tyske myndigheter naturligvis måtte gis utseende av. De ble tvert imot nøyaktig regnskapsført på en egen konto for hver enkelt eier, idet finansminister Prytz hadde gitt Likvidasjonsstyret beskjed om at rette vedkommende jøder skulle ha sine verdier tilbake, enten de senere returnerte til Norge eller forble i utlandet. Heller ikke ble bostyreutgifter belastet de slik oppstatte «jødeboer», de ble bestridt av finansdepartementet. Ut fra disse nøyaktige førte regnskaper hadde derfor det etter okkupasjonen opprettede Tilbakeføringskontor en regnskapsmessig svært enkel oppgave. Det synes berettiget å mene at man her i et nøtteskall har svaret på spørsmålet om Quislings og Nasjonal Samlings stilling til jødespørsmålet: Adskillelse, men på en anstendig måte. Berettiget synes det også å stille et annet spørsmål: Hvorfor har historikerne så langt «glemt» denne detalj?

BOKTJENESTEN

Postboks 924 Sentrum, 0104 Oslo 1. Telefonbest.: (02) 19 06 71

.... eks.	QUISLINGS FORSVARSTALE,	
	Nummerert praktutgave	kr. 150,-
.... »	QUISLINGS FORSVARSTALE,	
	Billigutgave	kr. 45,-

Serien «SUPPLEMENT TIL OKKUPASJONSHISTORIEN»:		
.... eks.	Odd Melsom: På nasjonal uriaspost ..	kr. 50,-
.... »	Odd Melsom: NS og fagorganisasjonen	kr. 50,-
.... »	Odd Melsom: Fra kirke- og kultur-	
	kampen	kr. 50,-
.... »	Einar Syvertsen: Også dette bør	
	være sagt	kr. 50,-
.... »	ALLE 4 BIND:	kr. 150,-

.... »	A. I. Bru: Professor på ville veier	kr. 50,-
.... »	A. I. Bru: Her er London	kr. 60,-
.... »	Adolf Hoel: Universitetet under	
	krigen	kr. 25,-
.... »	Finn Kjelstrup: Den norske kapitula-	
	sjon	kr. 20,-
.... »	Per Lie: Sannheten om Telavåg-affæren	
	1942	kr. 15,-
.... »	Sigurd Mytting: Politisk dømt	kr. 35,-
.... »	Kai Normann: Diktene Laurbærkran-	
	sen	kr. 20,-
.... »	Arne Tellefsen: Når forsvaret forfaller	kr. 25,-
.... »	Knut Steenstrup: Dilemma	kr. 218,-
.... »	Trygve Engen: Jeg er ingen lands-	
	sviker	kr. 35,-
.... »	Chr. Christensen: Den andre siden	kr. 68,-
.... »	H. Franklin Knudsen: I was Quislings	
	Secretary	kr. 55,-
.... »	Arne Stornes: Spor i vår nære historie	kr. 115,-
.... »	Arne Stornes: Sataniske glør	kr. 115,-
.... »	Arne Stornes: Skrift om vår nære historie	kr. 70,-
.... »	Sundra Sand: Hva var Kristen Samling?	kr. 5,-
.... »	Sundra Sand: Noen erindringer fra tiden	
	omkring Vidkun Quislings siste dager	kr. 5,-

«OPPGJØRET» BEDØMMES:

.... eks.	Forbundet: Gi oss rettsstaten tilbake	kr. 5,-
.... »	Forbundet: § 104. Mere lys over retts-	
	oppgjøret	kr. 10,-
.... »	Pastor A. E. Hedem: Quo vadis	
	Norvegia	kr. 30,-
.... »	H.r.advokat Albert Wiesener: ASTRID D.D.	kr. 100,-
.... »	Roald A. Nielsen: «Solbris Ohoit»	kr. 100,-
.... »	H.r.advokat Albert Wiesener: Lys over	
	landssvikoppgjøret	kr. 145,-

FRONTKJEMPERNE:

.... eks.	Svein Halse: Mot sammenbruddet	kr. 238,-
.... »	R. Schulze-Kossens: Militärischer	
	Führernachwuchs der Waffen-SS.	
	Die Junkerschulen	kr. 250,-
.... »	Heiteres aus dem Brotbeutel	
	(Anekdoter m.v.)	kr. 160,-

Legg til kr. 20,- for forsendelser ved forskuddsbetaling til: **Postgiro 5 15 46 38. Bankgiro 6063.05.01248** eller ved **sjekk, i kontanter eller frimerker.** (Ellers porto og oppkravsgebyr.)

I alt bestilles for kr. som betales slik:

Navn:

Adresse:

Postnr.: Sted:

VENNEGAVER

TIL «FOLK OG LAND»

Vi kvitterer denne gang for
tilsammen kr. 7.815,-.

TAKK FOR FØLGENDE BIDRAG:

R. R., Kristiansand	Kr. 100,-	S. B., Skjåk	Kr. 50,-
A. K., Vadheim	Kr. 50,-	J. S. J., Øyestranda	Kr. 670,-
A. A., Fredrikstad	Kr. 150,-	L. R., Brandbu	Kr. 70,-
O. S., Trondheim	Kr. 100,-	L. G., Gressvik	Kr. 120,-
I. A., Heimdal	Kr. 70,-	E. B., Nesttun	Kr. 170,-
B. S., Steinshott	Kr. 100,-	A. AA., Arneberg	Kr. 200,-
A. L., Lillestrøm	Kr. 130,-	H. H. B., Drøbak	Kr. 50,-
L. Mysen	Kr. 70,-	J. I., Bergen	Kr. 200,-
O. G., Oslo	Kr. 70,-	A. S., Trøgstad	Kr. 130,-
L. G., Sande	Kr. 70,-	K. T., Oslo	Kr. 50,-
A. A., Bestad	Kr. 870,-	T. R., Oslo	Kr. 50,-
M. S., Elverum	Kr. 50,-	O. R., Børsa	Kr. 70,-
P. O. S., Stavanger	Kr. 150,-	K. Ch., Skårer	Kr. 50,-
A. H., Horten	Kr. 70,-	I. A., Engenes	Kr. 250,-
H. H., Hafsford	Kr. 150,-	R. B., USA	Kr. 125,-
H. N., Hurdal	Kr. 70,-	O. T. T., Sandnes	Kr. 70,-
S. K., Sverige	Kr. 50,-	M. Y. S., Feiring	Kr. 50,-
O. A., Halden	Kr. 150,-	E. B., Nes	Kr. 200,-
N. N.,	Kr. 200,-	W. P., Oslo	Kr. 200,-
K. H., Eiksmarka	Kr. 250,-	O. E., Grimo	Kr. 150,-
H. O., Siljan	Kr. 150,-	R. O., Rolvsøy	Kr. 150,-
M. E. L., Sverige	Kr. 140,-	T. W., Sandnes	Kr. 150,-
J. T. S., Gran	Kr. 170,-	N. D. Jens, Oslo	Kr. 100,-
E. H., Meisingset	Kr. 150,-	P. H., Sem	Kr. 50,-
O. J., Nedenes	Kr. 70,-	K. B., Sagstua	Kr. 100,-
A. H., Arendal	Kr. 200,-	L. O., Arneberg	Kr. 200,-
J. S., Oslo	Kr. 350,-	K. T., Tyskland	Kr. 90,-

Hevnens engler

Utenriksdepartementet har gått inn for at Norge skal fraskrive seg retten til å anvende dødsstraff, også i en krigssituasjon. Det burde visst UD ikke ha gjort, for straks er hevnens engler ute: Generaladvokat Arne Willy Dahl protesterer på det mest energiske. Han frykter «lovløse tilstander dersom Norge i fremtiden skal bli nødt til å ta et rettsoppgjør med krigsforbrytere under og etter en krigslignende situasjon.» Er det da mindre lovløst at myndighetene henretter folk med avvikende meninger for å hindre at opphissede folkemasser skal gjøre det, og er det ikke myndighetenes oppgave å forhindre slike lovløse tilstander?

Folkerettsprofessor Finn Sejersted ved Institutt for offentlig rett sier det enda mer direkte: «opinionen vil ikke tåle at de («krigsforbryterne») slipper unna med såkalt livsvarig fengsel.» Å oppheve dødsstraff i slike tilfeller er etter Sejersteds mening å drive humanismen for langt. For noen krigerske humanister!

Noen ord til en vennligsinnet biskop

Av Balder

Jeg har fått anledning til å lese en brevveksling mellom en av våre lesere og en av landets biskoper. Biskopen svarer vår venn varmt og sympatisk, men kommer med denne alvorlige innvending: «Det er imidlertid mitt bestemte inntrykk at gamle NS-talsmenn som (i likhet med avisen Folk og Land) forsøker å reise debatten på ny utfra forutsetningen: NS hadde rett, gamle nasister har ingenting å bebreide seg selv og hverandre — mer enn noen bidrar til å blokkere en åpen og tillitsfull samtale. Hvor oppriktig og velmenende de personlige motiver enn kan ha vært hos en rekke NS-medlemmer dengang, er det ikke til å komme fra at de med eller mot sin vilje støttet opp om et system som førte til de mest umenneskelige konsekvenser.»

Her gjør biskopen seg til talsmann for kollektiv skyld i aller videste forstand. NS-folk er medskyldige i alt hva tyskerne måtte ha foretatt seg fordi vi under okkupasjonen av hensyn til norske interesser fant det riktig å samarbeide med dem. Og vi er altså skyldige uansett om vi visste hva tyskerne foretok seg eller ikke, og uansett at det meste av det foregikk i helt andre land.

Mener biskopen dette, må han imidlertid også ta den fulle konsekvens av det. Hvis han under krigen var en tilhenger av de allierte, deriblandt Sovjet, da

er han medskyldig i ikke bare alt det Stalin foretok seg, men også i den tynning av en million tyske fanger som Eisenhower bærer ansvaret for. Biskopen må også ta på sine skuldre at to millioner tyskere omkom da de sammen med ytterligere tolv millioner ble drevet vekk fra sine hjem i Øst-Tyskland.

Men nei, herr biskop. Vi forlanger ikke at du skal ta ansvaret for slikt. Til gjengjeld forlanger vi at det blir godtatt når vi selv bare er villige til å bære ansvaret for det vi selv har gjort. Sannheten er at bare et forsvinnende lite antall NS-folk er dømt for forhold som kan kalles overdige. Det store flertall av oss er dømt for politiske meninger og handlinger basert på overbevisningen om at vi handlet i Norges beste interesse. Selvfølgelig gjorde de vi som alle andre tildels store politiske feil, og det er vi villige til å innrømme, men vi foretok oss intet som berettiget seierherrene til å sette det nedverdiggende stempelen «landssvikere» på oss. Og her er vi ved selve kjernen, herr biskop. Så lenge «landssvik»-stemplet opprettholdes, vil NS-folk og/eller deres etterkommere kjempe for å befri oss fra det. Idet øyeblikk du og alle andre godtar at dette stemplet er uberettiget, vil det være slått bro over denne alvorlige kløft tvers gjennom det norske folk.

Institutt for Norsk Okkupasjonshistorie

Kontortid: Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag kl. 11—15.

Postadresse: POSTBOKS 924 SENTRUM, 0104 OSLO 1.

Kontoradresse: ENERHAUGSPLASSEN 4, OSLO. TLF.: (02) 19 06 71.

Ville NS ensretting?

Av Hans Olavsén

Forleden dag ga jeg en ung slektning brosjyren «Hvordan tenkte de som sluttet opp om Nasjonal Samling?», som også inneholder NS's program. Han leste programmet tilsynelatende anerkjennende til han kom til punkt 25, der det står: «Presse, teater, kringkasting, film og andre kulturformidlere skal fremme nasjonens interesser. Samfunnsfiendtlig propaganda og utbredelse av klassehat forbyes.» Her mente han det lå tendenser i retning av ensretting.

Jeg svarte ham at hvis så er tilfelle, da driver også dagens samfunnsfiendtlig propaganda og utbredelse av klassehat forbyes. Det har f.eks. i en lang årrekke eksistert en filmkontroll som skal sørge for å dempe ned den påvirkning vanlige borgere er utsatt for. Vi-

dere har det fra kringkastings tidligste barndom vært anerkjent at den her i landet skal brukes som ledd i «folkeopdragelsen». Begge disse ting viser klart den samme tendens som NS-programmet: Nasjonens interesser skal fremmes.

Men, innvendte han. Man går ikke så langt at man forbyr visse former for propaganda. Jo da, det gjør man. Man har lover som forbyr å angripe noen på grunn av deres kjønn, rase, tro eller legning. Slik disse lover er utformet, legger de en klar hemsko særlig på diskusjonen om innvandring, men også i noen grad når det gjelder meningsytringer om kvinnesak og me-

ningsforskjeller om homoseksualitet.

Han måtte innrømme at slik er det jo, men ville ikke NS ha gått enda lenger? Jeg svarte ham at det visste jeg ikke noe sikkert om, men at jeg kunne tenke meg at ihvertfall to ting ville ha blitt forbudt: Propaganda som tok sikte på å bryte ned familieinstitusjonen, og som gikk inn for hva vi kalte abortus provocatus, altså fri kunstig abort.

Det endte med at vi ble enige om at ethvert samfunn både har et ønske om og vilje til å verge seg mot hva det anser som nedbrytende og samfunnsfiendtlig. Hva man verger seg mot, vil imidlertid avhenge av hvilket grunnsyn som rår blant samfunnets ledere.

Bombingen av Coventry

Av John Sand

I den tid Idar Aarheim hadde tilknytning til INO skrev han en artikkel her i avisen om tyskeres bombing av Coventry. Han karakteriserte bombardementet som et terrorangrep. Jeg sendte en korreksjon til avisen, men det kom ikke inn. Derfor gjør jeg et nytt forsøk.

Den 6/11-40 angrep britiske fly Hitlers yndlingsby München. Som gjengjeldelse besluttet Hitler å gå til angrep på Coventry. Angrepet begynte kl. 19.11 den 14. november, og først kl. 6.16 den følgende dag forlot den siste bølge av bombefly den engelske kyst. Det var 500 bombefly av typen Heinkel 111 og JU 88, de fleste fra bombegruppe 100, som utførte angrepet.

At Coventry i sannhet inne-

holdt militære mål fortelles av Richard Collier i World in Flames s. 238:

«Spredd over 70 kvadratkilometer vrimlet det av fabrikk som var gått over til livsviktig krigsproduksjon: Vickers Armstrong og Hawker Siddley-fabrikkene som laget motorer til Blenheim- og Withley bombefly, en Rolls Royce fabrikk som laget motorer for Spitfire, Daimler-fabrikkene som laget militærbiler, Courtauld-fabrikk som konsentrerte seg om nylonfallskjerner, og Dunlop-fabrikkene.»

Av Colliers bok fremgår også at angrepet ikke var noe terror-

angrep mot sivile mål. Collier skriver:

«De viktigste målene var merket med røde ringer: gass-tankene i Hill Street, Alvis flymotorfabrikk, Den britiske stempelringfabrikken.»

Høsten 1940 var presisjonsbombing, slik som vi kjenner det fra Irak, et ukjent begrep. At såvidt mange bolighus ble brannherjet forklarer engelske historikere med at en rekke krigsviktige fabrikk lå i nærheten av boligstrøk. Men den kjensgjerning at 27 krigsviktige fabrikk ble ødelagt eller sterkt skadet, og at bare 568 personer omkom under det 11 timer lange angrepet, viser at det primært var rettet mot rene militære mål.

Fra NS' program:

SAMSKATT — ikke «fattigmannsskatt»

Da Arbeiderparti-regjeringen innførte omsetningsavgiften 1. juli 1935, protesterte Nasjonal Samling på det voldsomste. Vi kalte den *fattigmannsskatten* fordi dens alvorligste virkning er at den fordyrer livsnødvendighetene for dem som har minst å rutte med. Og etterhvert er det hele blitt tyve ganger verre. Mens omsetningsavgiften den gang var på én prosent, sliter vi i dag med en merverdiavgift på tyve prosent. Det er en voldsom ekstrabeskatning.

Skattlegging på denne måten er meget fordelaktig, sett med myndighetenes øyne. Det er jo de færreste i dag som vet hvor

mye skatt de i virkeligheten betaler. Derfor er det så vidunderlig lett for politikerne å legge på folket en ny avgift eller øke en gammel. Det ville de ikke så lett kunne gjøre hvis alle skatter ble utlignet over skatteseddelen. Vi betaler så godt som alle i dag minst 60% skatt når avgiftene blir regnet med, de fleste enda mer. Hvis vi fikk dette direkte på skatteseddelen, er muligheten stor for at det ville bli opprør.

Det er klart at denne blandingen av direkte og indirekte skatter er uærlig. Vi vet verken hva politikerne eller varene i virkeligheten koster oss. Nasjonal

Samling ville fjerne denne uærligheten ved å innføre hva vi kalte *samskatt*, dvs. en totalskatt til både stat og kommune (Programmetts punkt 6). Det er en politikk dagens stortingsrepresentanter burde slå inn på dersom de ønsker et åpent og ærlig forhold mellom velgerne og dem, men de er nok alt for engstelige for sine posisjoner til å våge det. *Ægir*

SAMLER — gamle lommeur

Også medaljer, NS-effekter og gamle sølvskjeer kjøpes. Oppgjør via postgiro.

H. Oddlo Erichsen
8485 Dverberg
Tlf. (088) 47 249